

«Κρίση Νερού ή Κρίση Διαχείρισης: Η λειψυδρία ως πρόσχημα για την ιδιωτικοποίηση του νερού»

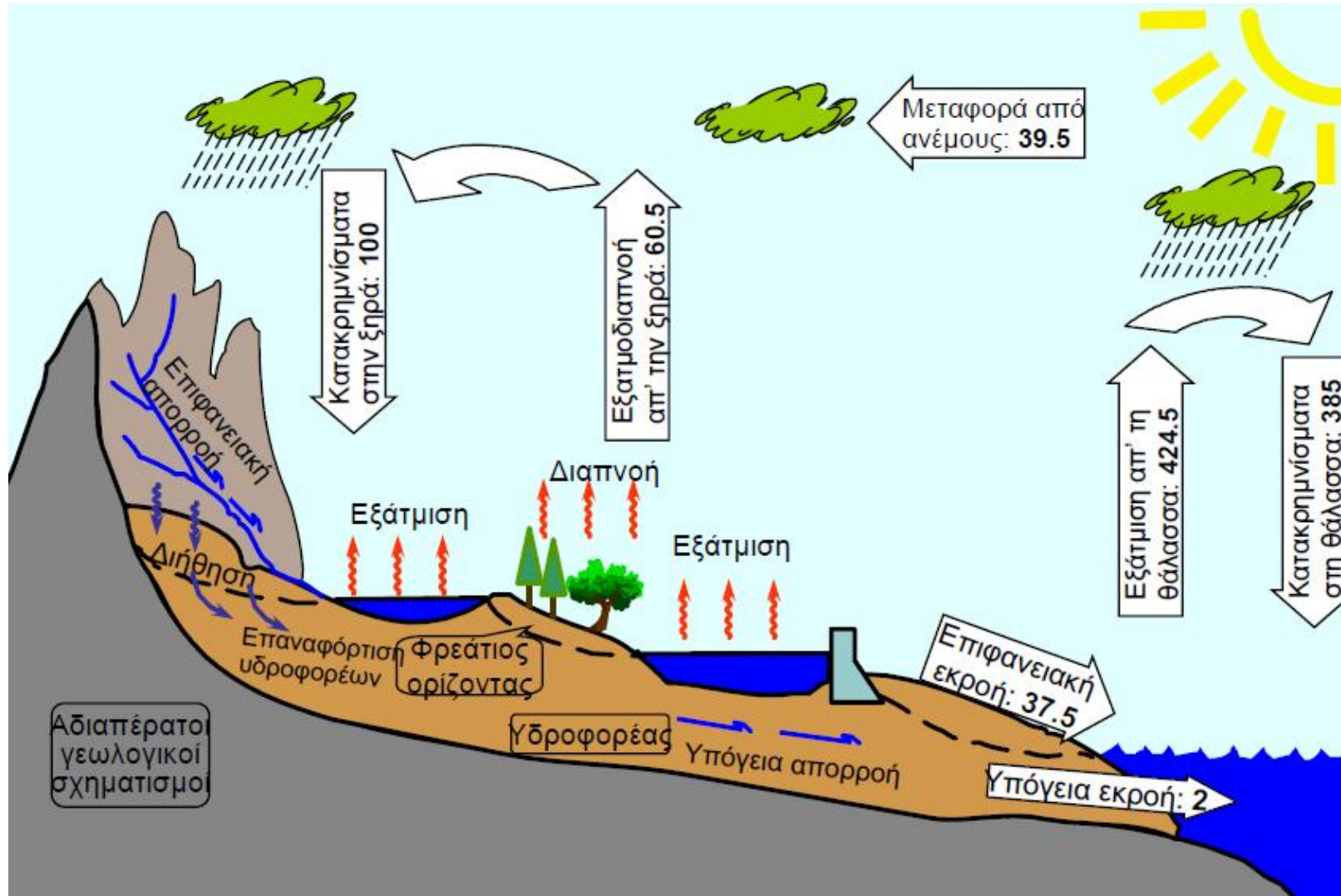
Ζαρκαδούλας Άκης, Υδρολόγος – Πολιτικός Μηχανικός
Μέλος της Πρωτοβουλίας για τη Διασφάλιση της Δημόσιας Διαχείρισης του Νερού

Παρουσίαση στα πλαίσια της διαδικτυακής εκδήλωσης:
«Η Ιδιωτικοποίηση του Νερού: Νομικές, Κοινωνικές και Οικονομικές Επιπτώσεις»
Ινστιτούτο Κοινωνικών Ερευνών - Δημήτρης Μπάτσης
24/06/2026



1. Εισαγωγικά στοιχεία

Κύκλος του Νερού

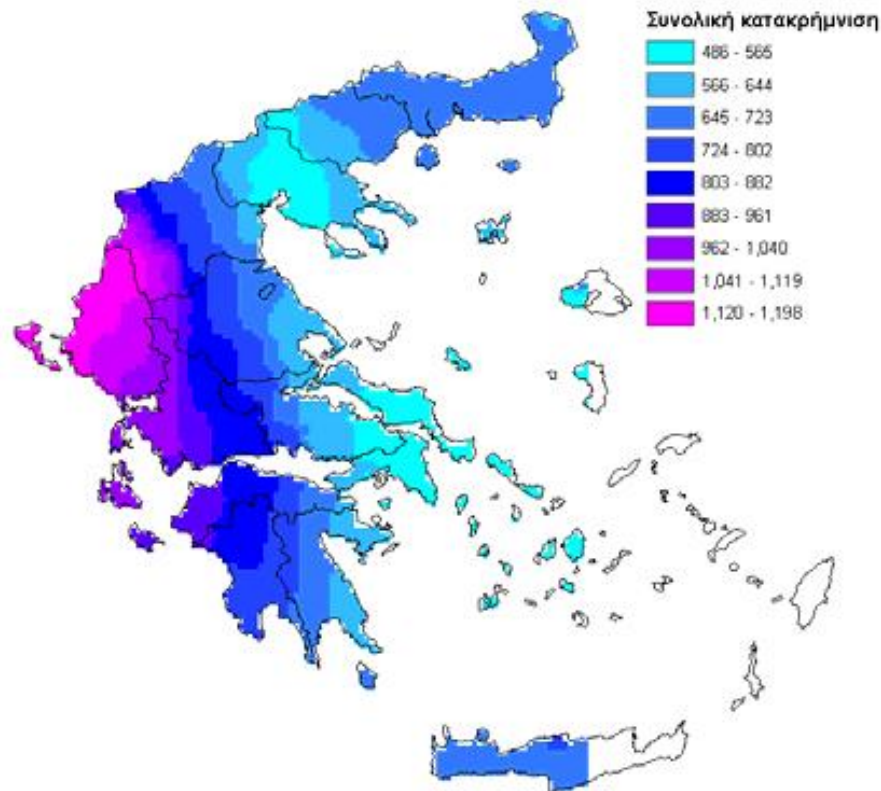


Σημειώσεις μαθήματος «Τεχνική Υδρολογία», Σχολή Πολιτικών Μηχανικών ΕΜΠ

Κύκλος του Νερού και Άνθρωπος

Για την κάλυψη των υδατικών αναγκών απαιτείται κάποιες φορές επέμβαση στις συνιστώσες του κύκλου του νερού, οι οποίες επιφέρουν αλλαγές.

- Αιτία είναι η **άνιση κατανομή** του νερού στο **χώρο** και στο **χρόνο** σε σχέση με την αντίστοιχη κατανομή των υδατικών αναγκών.



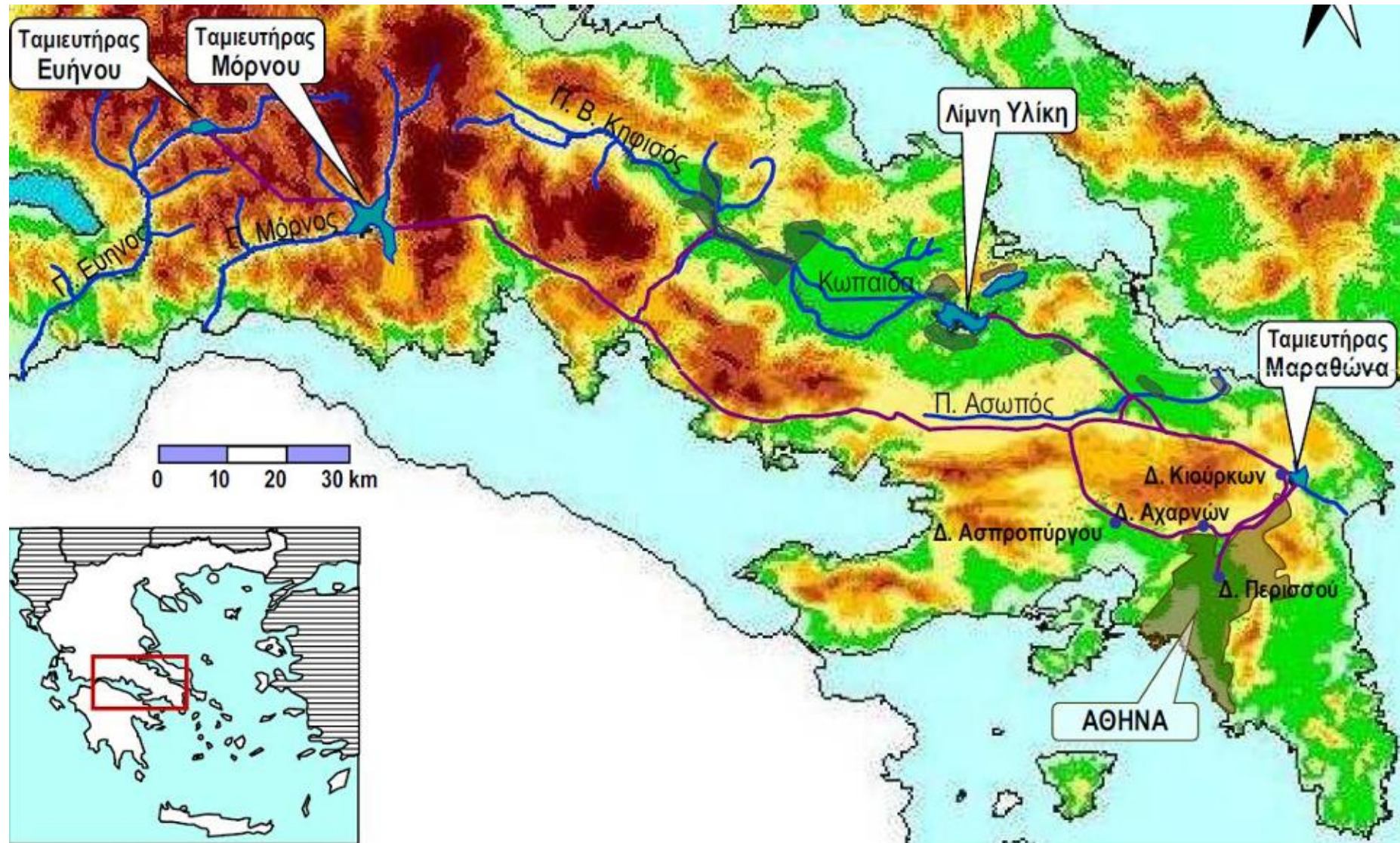
Σημειώσεις μαθήματος «Τεχνική Υδρολογία», Σχολή Πολιτικών Μηχανικών ΕΜΠ

Συνηθέστερη επέμβαση:
Δημιουργία ταμιευτήρα μέσω φράγματος σε ποτάμι



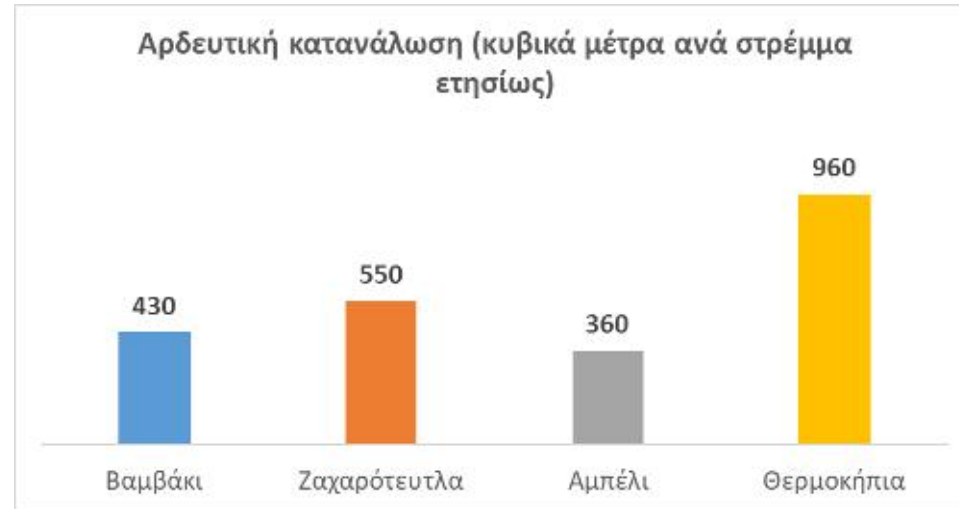
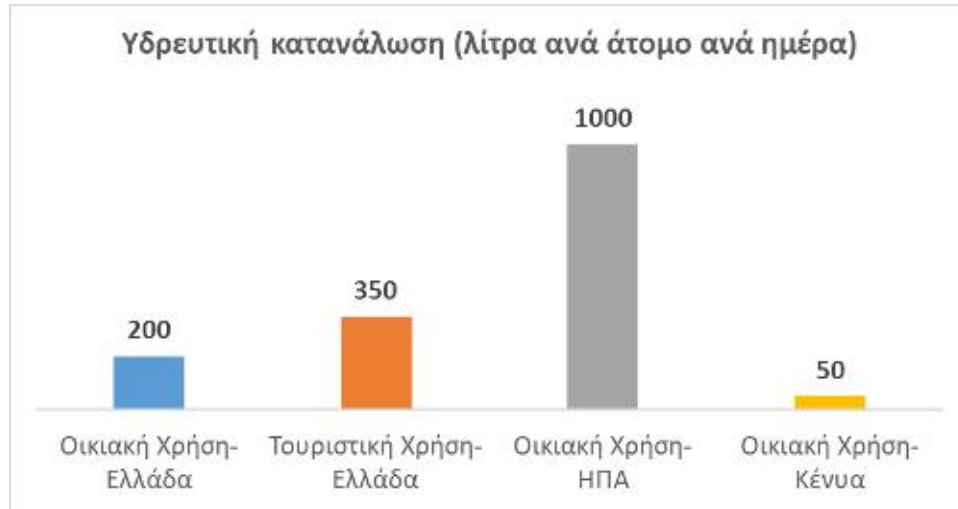
Φράγμα Hoover, ΗΠΑ (AZ, CA, NE)

Υδροδοτικό σύστημα Αθήνας



Σημειώσεις μαθήματος «Αστικά Υδραυλικά Έργα», Σχολή Πολιτικών Μηχανικών ΕΜΠ

Κάποια ενδεικτικά αριθμητικά στοιχεία



Διαχείριση νερού: ένα πολύ πολύπλοκο πρόβλημα

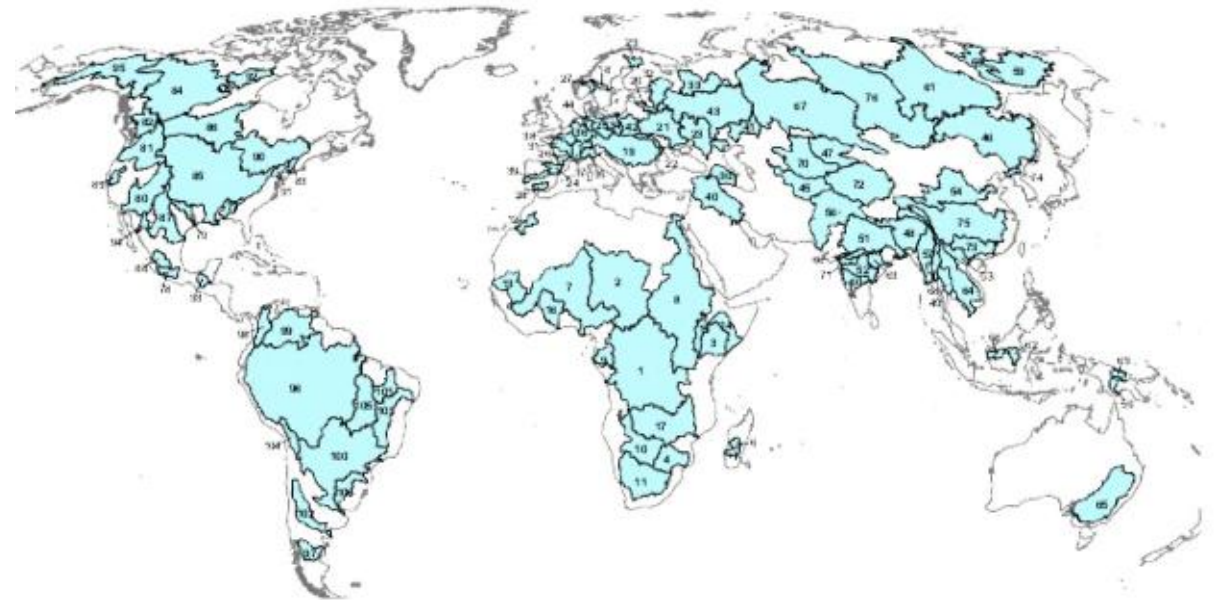
«Συγκρούσεις» μεταξύ χρήσεων

- Άρδευση vs Υδροηλεκτρική Παραγωγή
- Υδροηλεκτρική Παραγωγή vs Περιβάλλον
- Άλλες χρήσεις vs Αντιπλημμυρική προστασία



Ταμιευτήρας Καστρακίου, Σύστημα Ταμιευτήρων Αχελώου

Διασυνοριακές λεκάνες απορροής:
«Συγκρούσεις» μεταξύ χρηστών-κρατικών
οντοτήτων



Σημειώσεις μαθήματος “Participatory and Integrated Water Management”,
ETH Zurich

2. Ξηρασία και Λειψυδρία (ή αλλιώς Κρίση νερού ή Κρίση Διαχείρισης)

Ξηρασία ή Λειψυδρία ;

Ξηρασία

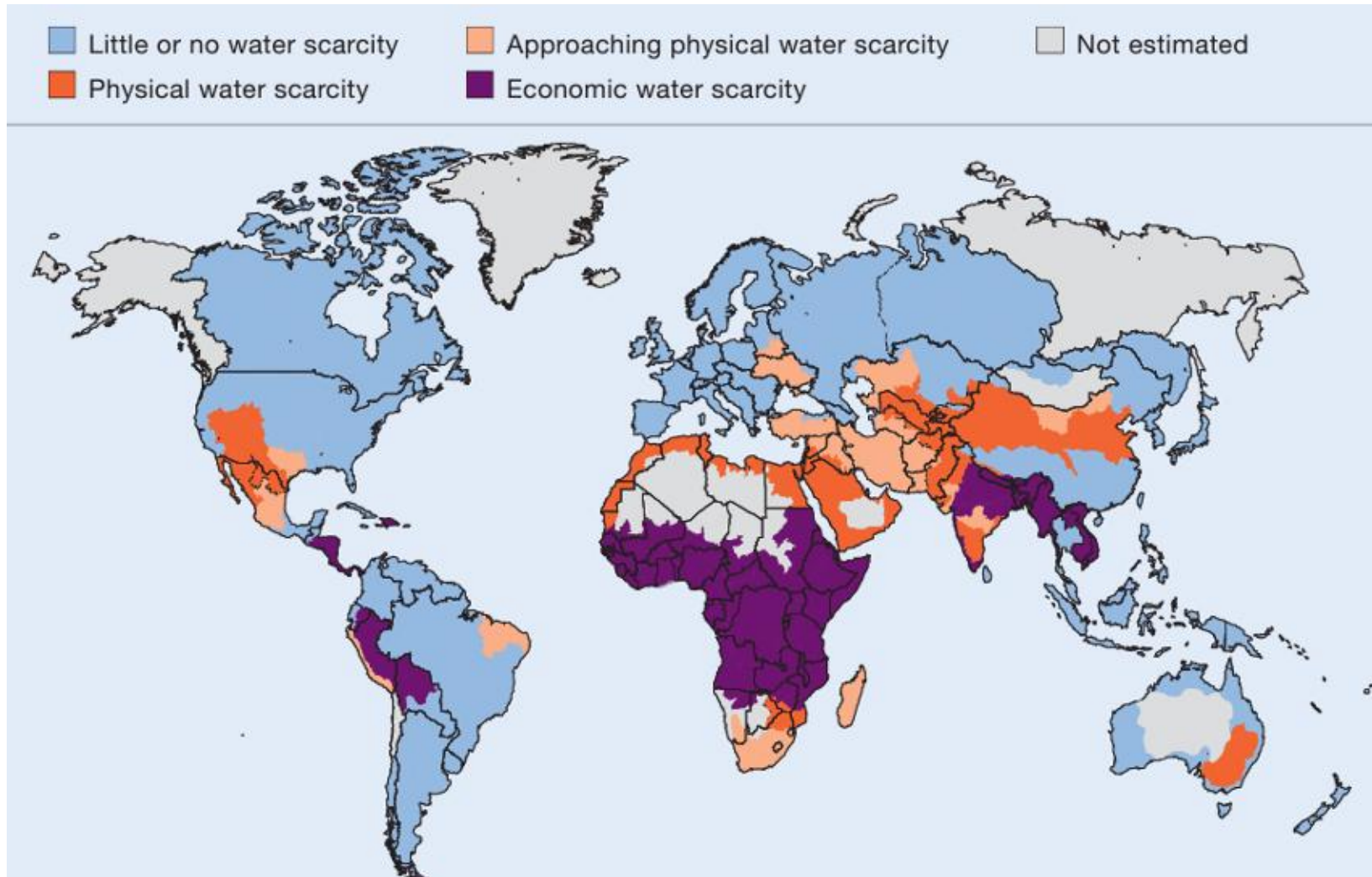
- Προσωρινή μείωση διαθεσιμότητας του νερού, λόγω ανεπαρκούς βροχόπτωσης
- **Φυσικό** Φαινόμενο



Λειψυδρία

- Η ζήτηση νερού για ανθρώπινες δραστηριότητες υπερβαίνει τη διαθεσιμότητα των υδατικών πόρων και τη φυσική ανανέωση των υδατικών πόρων.
- **Ανθρωπογενές** φαινόμενο

Ξηρασία ή Λειψυδρία ;



Physical water scarcity
-> «Ξηρασία»

Economic water
scarcity ->
«Λειψυδρία»

Πηγή: International Water Management Institute, 2010

Κύρια αίτια της Λειψυδρίας

- **Ξηρασία**
- **Ρύπανση** υδάτινων οικοσυστημάτων
- **Απουσία** των απαραίτητων **έργων** μεταφοράς και διανομής νερού λόγω οικονομικής ένδειας
 - *Η βασική αιτία λειψυδρίας στον αναπτυσσόμενο κόσμο*
- **Κατασπατάληση** υδάτινων πόρων λόγω επεκτατικού μοντέλου ανάπτυξης
 - *Υπερτουριστικοποίηση στα ελληνικά νησιά*
 - *Υπερ-εκμετάλλευση από τον αγροτικό και τον βιομηχανικό (κυρίως μεταλλευτικό) τομέα*
- **Απώλειες νερού** λόγω πλημμελούς συντήρησης και λειτουργίας των υφιστάμενων έργων
 - *Διαρροές στα δίκτυα ύδρευσης των πόλεων: 20-60%*
 - *Απώλειες σε αρδευτικά δίκτυα ανάλογα με τρόπο άρδευσης: έως και 80%*



Στρατηγικές αντιμετώπισης της Λειψυδρίας

A. Αύξηση της προσφοράς νερού

- Κατασκευή νέων έργων ταμίευσης και μεταφοράς νερού
[ΣΥΜΒΑΤΙΚΗ ΛΥΣΗ]
- Αφαλάτωση
- Επαναχρησιμοποίηση λυμάτων
- Τεχνητός εμπλουτισμός υπόγειων υδροφορέων



B. Μείωση της υδατικής κατανάλωσης

- Έργα περιορισμού των απωλειών σε αρδευτικά και υδρευτικά δίκτυα
- Αλλαγές στις πρακτικές άρδευσης
- Εξάλειψη της κατασπατάλησης και αλλαγή υποδείγματος μοντέλου ανάπτυξης
- Πολιτικές για την μείωση της οικιακής χρήσης



Στρατηγικές αντιμετώπισης στην Ελλάδα

Εμμονή πρώτιστα σε νέα συμβατικά έργα και μάλιστα φαραωνικές λύσεις μεταφοράς νερού, αντί για:

- Επενδύσεις σε νέα δίκτυα άρδευσης και ύδρευσης
 - Εισαγωγή επαναχρησιμοποίησης λυμάτων και αξιοποίηση βρόχινου νερού
 - Πολιτικές μείωσης της κατασπατάλησης τοπικά
- Και αν απαιτούνται επιπλέον έργα μεταφοράς και ταμίευσης



Έχουμε λειψυδρία στην Ελλάδα ;

■ **Νησιά Αιγαίου**

Αφαλατώσεις – Τουρισμός

■ **Ανατολική Κρήτη**

Ξηρασία – Άρδευση - Τουρισμός

■ **Θεσσαλία**

Υπεράντληση – Ερημοποίηση

■ **Ανατολική Πελοπόννησος**

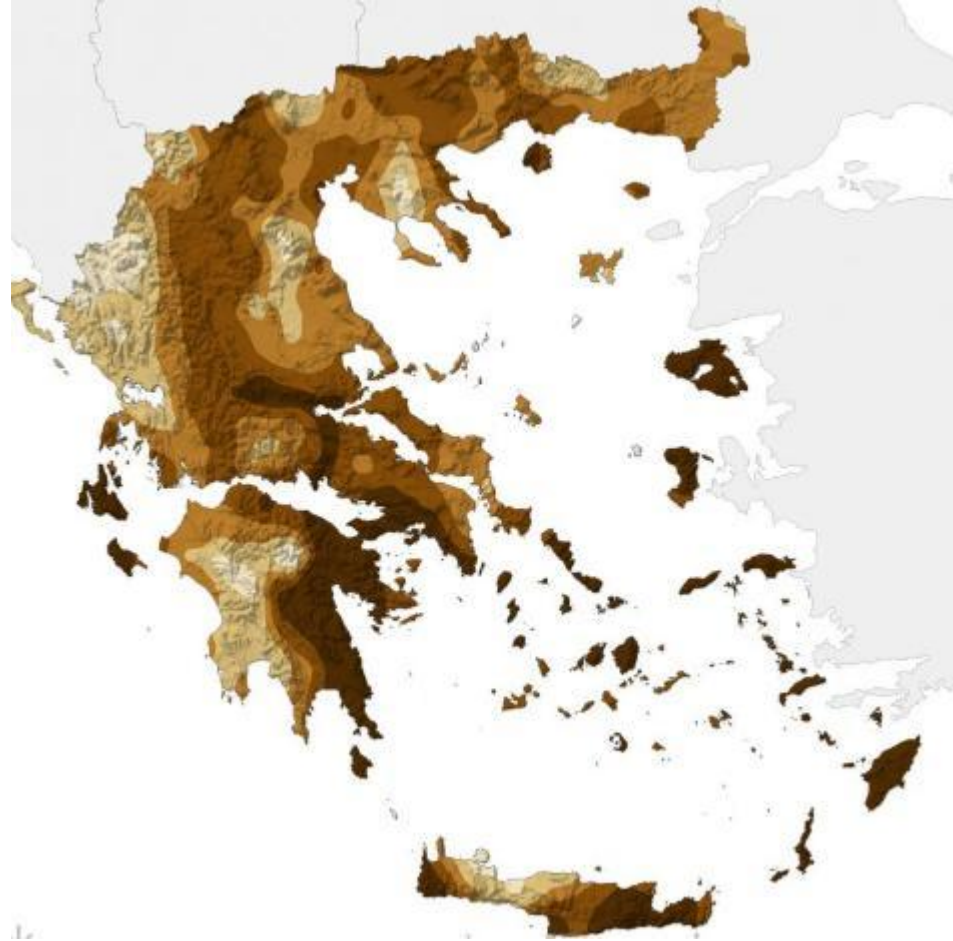
Αρδευτικό έλλειμμα

■ **Αττική**

Υψηλή ζήτηση – Πίεση πόρων

Κοινός παρονομαστής:

Κλιματική πίεση + μοντέλο διαχείρισης νερού



Ετήσια Βροχόπτωση 2023, Πηγή: meteo.gr

3. Η Λειψυδρία ως πρόσχημα για την ιδιωτικοποίηση του νερού

Όταν η λειψυδρία γίνεται εργαλείο πολιτικής

Υπαρκτό πρόβλημα

- Μείωση βροχοπτώσεων
- Συχνότερες ξηρασίες
- Υπεράντληση υδροφορέων



Πολιτική απάντηση που προωθείται

- Αύξηση τιμών νερού
- Νέα εμπορευματικά σχήματα διαχείρισης
- Συγχωνεύσεις ΔΕΥΑ
- ΣΔΙΤ και ιδιωτικές επενδύσεις
- Φαραωνικά έργα μεταφοράς νερού

Κεντρικό ερώτημα:

Η επίκληση στη λειψυδρία χρησιμοποιείται για την επίλυση του προβλήματος ή ως ευκαιρία αναδιάρθρωσης της διαχείρισης του νερού;

Παράδειγμα 1^ο : Σχέδιο «Εύρυτος» και υδροδότηση Αττικής

Ενώ:

- οι απώλειες στα δίκτυα της Αττικής παραμένουν σημαντικές
- η επαναχρησιμοποίηση νερού παραμένει περιορισμένη

Πρωθούνται:

- μεγάλα έργα μεταφοράς νερού (Σχέδιο Εύρυτος) και ακριβών-ιδιωτικών αφαλατώσεων χωρίς καμία τεκμηριωμένη αναγκαιότητα
- «γιγάντωση» της ΕΥΔΑΠ μέσω συγχωνεύσεων και περαιτέρω λειτουργία της με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια
- νέα τιμολογιακή πολιτική με αύξηση τιμολογίων



Στην περίπτωση της Αττικής η «λειψυδρία» αντιμετωπίζεται ως μηχανισμός μεταφοράς κόστους στους πολίτες και «ανάγκης» περαιτέρω ιδιωτικοποιημένης λογικής διαχείρισης.

Παράδειγμα 2^ο : Ίδρυση ΟΔΥΘ ΑΕ και υδατικό πρόβλημα Θεσσαλίας

Μετά τις πλημμύρες του 2023:

Συγκέντρωση αρμοδιοτήτων διαχείρισης νερού στον ΟΔΥΘ Α.Ε. και λειτουργία σύμφωνα με κανόνες ιδιωτικής οικονομίας

Την ίδια στιγμή:

- Επανέρχεται η εκτροφή Αχελώου χωρίς να εξετάζονται μικρά έργα ταμίευσης
- Δεν συζητιέται σχέδιο αναδιάρθρωσης καλλιεργειών και αλλαγής αρδευτικών πρακτικών
- Παραμένουν ανεπαρκή τα έργα εξοικονόμησης μέσω εκσυγχρονισμού των δικτύων



Το «παράδοξο»

Οι πλημμύρες αφορούσαν: αντιπλημμυρική προστασία - χωροταξία - πρόληψη - δημόσιες υποδομές
Η βασική θεσμική απάντηση ήταν η αλλαγή του μοντέλου διαχείρισης του νερού.

Εξήγηση: Οι πλημμύρες έγιναν αφορμή για δημιουργία νέων πεδίων εμπορευματοποίησης του νερού πάλι με πρόσχημα το ζήτημα λειψυδρίας του θεσσαλικού κάμπου.

Παράδειγμα 3^ο : Data Centers και υδροβόρες επενδύσεις

Αν πράγματι το πρόβλημα είναι η έλλειψη νερού:
θα αναμενόταν:

- περιορισμός νέων υδροβόρων χρήσεων
- αξιολόγηση υδατικού αποτυπώματος
- προτεραιότητα στις κοινωνικές ανάγκες

Στην πράξη:

- προωθούνται μεγάλης κλίμακας υδροβόρα Data Centers σε περιοχές που ήδη αντιμετωπίζουν πιέσεις (Ανατολική Αττική – Θεσσαλία)
- σχεδιάζεται η σύνδεσή τους με δημόσια δίκτυα ύδρευσης
- αυξάνεται η ζήτηση νερού και ενέργειας (άρα εκ νέου και του νερού)

Άρα:

η λειψυδρία δεν αντιμετωπίζεται ως απόλυτο φυσικό όριο αλλά ως ζήτημα πολιτικών προτεραιοτήτων.



Παράδειγμα 4^ο : Η ιδιωτικοποιημένη ενέργεια και το νερό

Ιδιωτική ενέργεια → Ιδιωτική διαχείριση νερού

Παραδείγματα:

- αφαλατώσεις με ιδιωτικές ΑΠΕ
- αθρόα αδειοδότηση ΜΥΗΕ σε ποτάμια
- μεταφορά νερού συνδεδεμένη με ενεργειακές επενδύσεις



Το αποτέλεσμα:

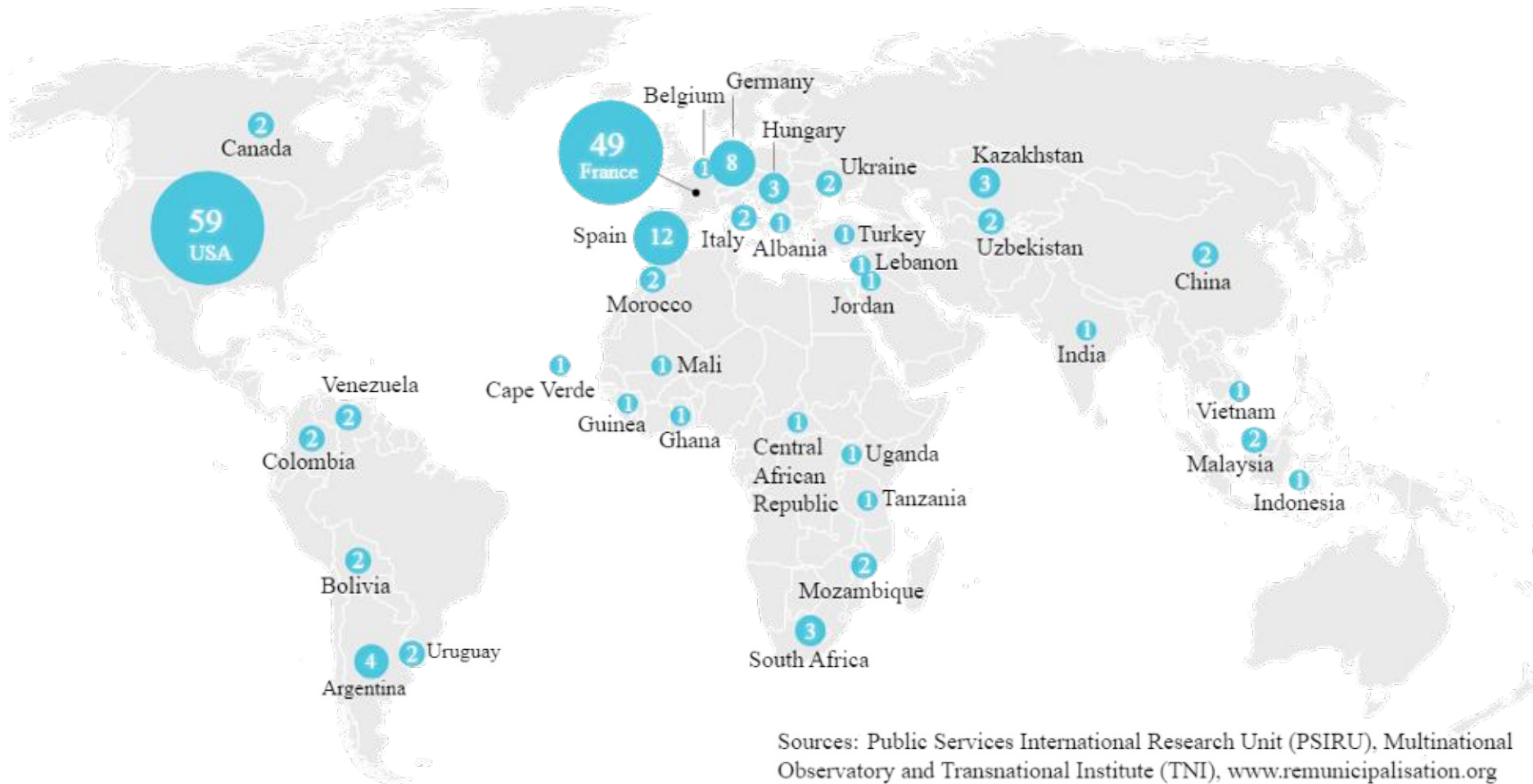
Το νερό παύει να αντιμετωπίζεται ως κοινό αγαθό και εντάσσεται σε αλυσίδες κερδοφορίας της ενεργειακής αγοράς.

Συμπέρασμα:

Η περαιτέρω σύνδεση του νερού με την ιδιωτικοποιημένη ενέργεια μπορεί να επιδεινώσει ζητήματα λειψυδρίας δημιουργώντας πρόσθετη ζήτηση και νέες πιέσεις στους υδατικούς πόρους.

Είναι η ιδιωτικοποίηση των υδάτων μέρος της λύσης ;

Αριθμός επανακρατικοποιήσεων υπηρεσιών νερού



Συμπεράσματα

- Η ξηρασία είναι φυσικό φαινόμενο ενώ η λειψυδρία είναι κυρίως πρόβλημα διαχείρισης.
- Η ιδιωτικοποίηση δεν αντιμετωπίζει τα βασικά αίτια της λειψυδρίας. Αντίθετα τα ενισχύει επιδεινώνοντας το πρόβλημα.
- Προτεραιότητα πρέπει να είναι η εξοικονόμηση-επαναχρησιμοποίηση, όμως οι απαντήσεις δε μπορούν να είναι μόνο τεχνικές.
- Το βασικό ερώτημα δεν είναι μόνο πόσο νερό έχουμε. Είναι ποιος αποφασίζει για το νερό, με ποια κριτήρια και προς όφελος ποιου.
- Για αυτό η καλύτερη απάντηση στα ζητήματα διαχείρισης των υδάτων είναι η **αποκλειστικά δημόσια διαχείριση του νερού**.





Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας!

Ερωτήσεις ;

